

Landsforrædernes børn

"Information" 12/2-96
110267

Tavsheden og den manglende indbyrdes kontakt er det grundlæggende fælles

TABU

Af lektor
Ole Wilhelm Klüwer
Oslo

Vi er ganske mange børn af verdenskrigens tabere, der sidder fast i regressive psykologiske forestillinger om, at vi også bærer på en skyld. Det skal der sikkert ikke ret megen fantasi til at forstå. Vi, der har 'nazi'-forældre med forfærdelige gerninger på samvittigheden - geminger, der bliver trukket frem ved ethvert jubilæum som f.eks. i foråret 1995 - føler os som en del af den rene ondskab.

Bøger som *Schuldig geboren* af Peter Sichrovsky (Köln; 1986) og *Født skyldig* af Olden (Oslo, 1988) har været med til at befæste den slags forestillinger.

Den eneste vej ud af denne historiens sump, som har været grundlaget for vor opvækst, er vor egen bearbejdelse af historien. Vi har ikke fået nogen opmærksomhed fra myndighedernes side. Vi er ikke en sag for sundhedsvesenet.

Vi er tværtimod en del af Europas store tabu. Individuelt sidder vi på hundredtusinder af 'bearbejdningssløsninger'. Alene i Norge kan der være flere hundrede tusind NS-efterkommere - ingen kender i dag tallet, og de færreste har kontakt med hinanden.

Hvordan fungerer vi i samfundet? I ægteskabet? I kærlighed? Nogen har valgt den 'barske' vej og eksponerer sig i medierne. De er blevet politikere og journalister, især på venstrefløjen. Nogle er blevet lærere - som jeg selv - og ønsker på den måde at vise, hvor 'korrekte' vi kan være.

Bondesønner

I Norge har vi også sønnerne af det store antal bønder, der gik ind i NS fra 1941. Jeg tror, at mange af dem er særdeles arbejdsomme og dygtige landmænd, men at de bliver triste, når de tænker på de skove, der måtte skamhugges

i deres barndom for at betale de skyhøje bøder.

Og hvad med NS-døtrene? Bærer de sorgen anderledes end drengene? Men der kan ikke være tvivl om, at mange af NS-børnene har slidt med tilpasningen og med nerverne og har brugt alkohol, piller og psykiatri. Hvordan er selvmordsstatistikken?

Uendelig ensomhed

Det, der er grundlæggende fælles for NS-børnene, er helt op til i dag tavsheden og den manglende indbyrdes kontakt. De danner en trist mosaik af uendelige ensomheder. De har været ofre for samfundets tavshed, men er i dag også fanget af deres egen.

Det er på den baggrund, bøger skrevet af os selv bliver som trosser mellem vor ensomheds skibe, som pæle ned til fastere grund under sumpen.

Den første bog af et NS-barn hedder *Die Kinder der Täter* (Gerningsmændenes børn), skrevet af Dörte von Westernhagen (München, 1987). Dörte er datter af en tysk SS-officer, som blev dræbt ved fronten i 1945. Hun interviewer 13 anonyme tyske NS-børn, men i slutningen af bogen kaster hun sig ud i et voldsomt opgør med sin mor. Vi NS-børn får endelig et offentligt ansigt at forholde os til.

Dörte von Westernhagens bog blev den direkte årsag til, at Eystein Eggen fra Oslo begyndte på den selvbiografi, som det skulle tage ham tre år at skrive. Den udkom i 1993 under titlen *Gutten fra Gimle*. (Gimle var navnet på Quislings residens på Bygdøy, en halvø i Oslo-fjorden. Eystein blev født på området i 1944).

I bogen nævner Eggen ved navn 72 andre NS-børn, og derved får den en sociologisk dimension. Takket være denne bog blev begrebet 'NS-børn' levende i norsk debat.

Bryld

I jubilæumsforåret 1995 udgiver Claus Bryld - så vidt jeg ved uafhængigt af Westernhagen og Eggen - sin biografi, *Hvilken befrielse*. Bogen er en milepæl i Danmark som den første, der behandler de danske NS-børns skæbne, og jeg har også med spænding fulgt med i den debat, den

vakte i de store aviser - særlig i den nedrakning, den blev genstand for i *Politiken*.

Eggen og Bryld har to vidt forskellige måder at skrive sig ind i historien på, og for danske og norske NS-børn er de derfor begge til stor hjælp. Vi leder alle efter en vej ud af tavsheden, og vi ønsker alle at få et åbent forhold til samfundet, så vi hvor som helst og når som helst kan præsentere os med hele vor identitet.

Eggen har været aktiv politiker i Senterpartiets (det norske bondeparti) ungdomsorganisation og kæmpede i 1970'erne mod de venstreorienterede til forsvar for agrar-konservative værdier. Hans bog er nødvendigvis præget af hans politiske erfaring, og enkelte kapitler er historisk-psykologiske fordybelser i et lille slægtssamfund i Gauldalen i Trøndelag (Midtnorge), hvor hans mor stammer fra.

Blut und Boden

Derved kan han springe hen over krigstiden med dens anspændte retorik på begge sider af fronten og se sig selv som et ægtefødt barn af en lang og stolt norsk bondetradition.

Hans hypotese bliver, at mange af NS-medlemmerne (på moderens side var 40 slægtninge partimedlemmer) ikke kunne være opportunistiske medløbere, som pludselig en dag under krigen vågnede op og blev 'landsforrædere'. 'Blut und Boden'-romantikken var ikke kun et tysk fænomen i 1930'erne og 1940'erne, men en urgammel eksistensstækning også i norske bygder.

Altså hænger NS-barnet Eggen ikke og svæver frit i luften; han er bundet til historien gennem de lange linjers slægtsmystik. Herfra henter han kraft til at være sig selv som et agrar-konservativt menneske, der har ret til at udtrykke sig i efterkrigstidens demokrati.

Bryld vælger, kan man sige, den modsatte vej. Han vedkender sig at være socialist og modernist, altså et barn af sin tid, men kræver ligefuldt sin forbandede ret til at tale om sine nazistiske forældre og slægtninge for i det mindste at få hul på tavshedens væskende byld.

I *Hvilken befrielse* møder vi således en mor og en far som

er højst menneskelige skikkelser - forældre som et barn kan forholde sig til i både kærlighed og had.

Brylds opgave har været gigantisk. Han har selv fundet sig til rette med sejrherrenes modernistisk-demokratiske principper og har altså for dømt sin slægts tyskvenlige og nationalistiske politik. Han har overvundet splittetheden mellem foragt og kærlighed og formået at tegne et portræt af landsforræderne.

Hans store triumf er brudet med tavsheden. Men hans begrænsning ligger i det sociologiske perspektiv. Hvordan har han tænkt på de mange tusind andre danske NS-børns skæbne? Hvordan har han forholdt sig til sine søskende? Tror han, at alle NS-børn bør kunne løfte sig selv op ved hårene, sådan som han selv har formået?

Danmark og Norge

Hvoraf kommer det, at *Gutten fra Gimle* blev yderst vel modtaget i de største norske aviser, mens *Hvilken befrielse* blev udsat for direkte foragt i hele to ledere i *Politiken*? At Eggen er erklæret værdikonservativ og Bryld erklæret socialist og modernist, at den ene står sine forældre nær og den anden i direkte opposition - skulle det være årsagen til, at disse to NS-børns bøger får omvendt proportional anerkendelse i vore to postmoderne nabolande?

Jeg har ikke noget svar, men en indstændig bøn til danske NS-børn: Læs begge bøger.

NS-BARN

Hadde/ har du foreldre som var medlem i Nasjonal Samling, frontkjemper, et frontløst øster? Har du lyst til å komme i kontakt med, eller dele erfaringer med, andre i samme situasjon? Ring til en av oss: Arild Eikin tlf. 37026547 Jarl Eik tlf. 90110011 Inger C. Stridsklev tlf. 35521813

"Den tause generasjon" vil ikke være taus lenger. Hundretusener av mennesker har lidd under mobbing og utestengning, brennemerkning og klassifisering som 2.-rangs borgere. Tausheten ble for alvor brutt da forfatteren Eystein Eggen kom med sin oppsiktsvekkende bok "Gutten fra Gimle" i 1993. Den burde leses av alle som vil forstå fortsettelsen av "jødeforfølgelsessyndromet", overført på uskyldige barn av NS-herkomst.